

اخبار روزنامه‌ها

مردم و مذاکره، محرم یا محرم؟

روزنامه کیهان یادداشت دیروز خود را به موضوع سیاست‌های مغرضانه و عملیات روانی جریان رسانه‌ای حامی دولت پیشین در قبال مذاکرات

هسته‌ای در شرایط کنونی پرداخت و نوشت.خلاصه این عملیات روانی به زبان ساده از این قرار است، «کشور با مشکلات فراوان، بزرگ و لاینحلی مواجه است که تنها راه‌حل آنها کوتاه آمدن در مذاکرات هسته‌ای و عبور از خط قرمزهای تعیین شده است.دولت سیزدهم نیز چاره‌ای جز پیمودن مسیر دولت پیشین نداشته و تعلل و تردید در این گزاره قطعی، جز تشدید مشکلات نتیجه دیگری ندارد.» تکلیف طرف غربی و پانخ‌خواهی آن روشن است و می ماند تصمیم تیم مذاکره‌کننده و دولت سیزدهم. اگر روی خطوط قرمز مبتنی بر تأمین منافع کشور و مردم ایستادگی کند و زیربار مذاکره می‌شود و اگر کوتاه بیاید که چه بهتر و معلوم می‌شود راه دولت پیشین و حامیان آن درست بوده است.

چاره این بازی موزیانه و دوسر باخت چیست؟ دولت باید مردم را محرم دانسته و بر خلاف رویه پیشین عمل کند.امروز نه امریکایی‌ها عوض شده‌اند و نه اروپایی‌ها بلکه تجربه به برجام آنها را وقیح تر و طلبکار تر هم کرده است، پس ناگفته و ندانسته قابل حدس است که نمایندگان آنها در مذاکرات چه می گویند و می‌خواهند. در چنین شرایطی یکی از برگ برنده‌های دولت فعلی اطلاع رسانی هوشمندانه است. به‌منظر می‌رسد تغییر راهبرد محرمانگی مطلق مذاکرات، باید به‌طور جدی در دستور کار دولت سیزدهم و به‌ویژه وزارت امور خارجه قرار گیرد. عدم تغییر در این راهبرد، نه به نفع سرمایه امید و اعتماد مردم به دولت است و نه نفع تیمی که قرار است پشت میز مذاکره بنشینند. نباید از یاد برد که هدف اصلی تحریم‌ها، فشار به مردم است و عنصر «مردم» در این مواجهه نقشی کلیدی و مهم دارند. طرف مقابل برای این عنصر برنامه دارد.کنار گذاشتن «مرد»از این میدان بچپیده – کاری که دولت قبل کرد– خطایی استراتژیک است.

از این تیم رسانه‌ای امید و انتظاری نیست

روزنامه آفتاب‌یز در مقاله دیروز خود را به نقد تیم رسانه‌ای دولت معطوف کرد و نوشت: شواهد و قرائن به ما می‌گوید دولت جدید رویکرد رسانه‌ای به مراتب آشفته‌تری نسبت به دولت قبل دارد. دولت حسن روحانی موسوم به تدبیر و امید در امور رسانه‌ای محدود به یک‌سری رسانه‌های خاص شده‌بود و اتفاقاً خود اصلی راهم از همین نقطه خورد. مشاوران و دست‌اندر کاران رسانه‌ای دولت روحانی تصور می‌کردند اگر چند رسانه خاص را به رسمیت بشناسند دیگر نیازی به دیگر رسانه‌ها نیست و می‌توان به تکیی اقدامات دولت را به سمع و نظر مردم و جامعه رساند اما نکته جالب توجه اینجا بود که نه تنها این رسانه‌ها غیرمحم حمایت و رات‌های دولتی موفق نبودند بلکه از مقطعی علیه همین دولت وارد میدان شدند و بیشترین تخریب‌ها نیز از جانب آنان رخ داد. قصه دولت ابراهیم رئیسی نیز حداقل تا اینجا‌ی کار به مراتب بدتر است. باوری رسانه‌ای این دولت به شدت ضعیف و فشنل است و تقریباً تمام انتصابات این دولت در حوزه روابط عمومی محل تأمل و سؤال است. این روزها که همچنان حکم‌های انتصاب صادر می‌شود بعضاً با اسامی و افرادی وره‌ورمی‌شویم که اصلاًردی و نشانه‌ای از آنان در رسانه‌ها یافت نمی‌شود و اصولاً مشخص نیست چگونه یک شبه کاردانشان و اهال رسانه شده‌اند یا اگر هم فردی سابقه کار رسانه‌ای داشته‌سوگمنده‌ولی در اشل بسیار پایین و ضعیفی سابقه داشته است، یعنی حتی برای حضور وی در یک سمت میناق در رسانه هم نمی‌توان جایی را در نظر گرفت! رئیس‌جمهور سابق مدام گلایه داشت چرا دستاوردهای دولت وی در سیاست خارجی نمودی در جامعه ندارد، در یغ از اینکه وی خبر نداشت باوری رسانه‌ای دوشش به جای پرداختن به وظیفه اصلی‌اش در وادی توزیع رانت به برخی رسانه‌های خاص افتاده است. سیدابراهیم رئیسی تا همین جایز نشانی نداده رئیس‌جمهور پرکاری است. حداقل از میزان سفرهای استانی او وجنب و جوش کابینه این مهم مشخص است. کاری به این ندارد چقدر وعده‌های سفرهای استانی یا عقیده کارشناسی است اما حتماًرئیس دولت انتظار دارد زحمات و تلاش‌های اهالی پاستور را اجاعی ببیند.انتظار باحواثی مهم‌است. لیکن با این وضعیت تیم رسانه‌ای آقای رئیس‌جمهور بهتر است امید و انتظاری نداشته باشد.

سر در کمی اصلاح طلبانه

احمد زری‌زادئی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب در یادداشتی در روزنامه اعتماد به نقد رفتار سیاسی اصلاح‌طلبان در دو دهه گذشته پرداخت و نوشت: امروزه پس از گذشت حدود یک ربع قرن از آغاز حیات پدیده‌ای به نام «جنبش اصلاح‌طلبی» در ایران، اگر چهره‌های مؤثر این پدیده را به بحث بفرشایم این خواهد بود که: «ابتدا باید مشخص شود چه چیزی، چگونه و در این نظام باید اصلاح شود» در واقع همین یک جمله، از بی‌برنامگی و سرسردگمی و بی‌نظمی عملکرد اصلاح‌طلبان در ۲۵سال گذشته برده برمی‌دارد و دلیل اصلی ناکامی سیاسی آنها را توضیح می‌دهد.

نویسنده در نقد رفتار برخی اصلاح‌طلبان قدرت‌مچور هم نوشته است: بدبختانه بخش قابل توجهی از اصلاح‌طلبان، کنش اصلاح‌طلبانه را تنها در گرو جای بایی کم‌رنگ یا پررنگ در قدرت رسمی می‌بینند و از همین رو، هر موفقیتی در انتخابات را نشانه پیشرفت اصلاحات و هر شکستی در آن را علامت شکست و اضمحلال آن تلقی می‌کنند. براساس همین نگرش، این بخش از اصلاح‌طلبان هنگام حضور در قدرت، چنانکه گویی عینکی سفید به چشم زده باشند، همه وقایع را عادی و طبیعی و اوضاع را روبه‌راه می‌بینند و نابسامانی‌های بحران‌زا را کوچک و خرد نشان می‌دهند، اما زمانی که از قدرت رانده می‌شوند یا از حضور در آن باز می‌مانند، عینک سفیدشان با عینکی کبود عوض می‌شود و دیگر همه چیز را یکسره و سیاه و هر اتفاقی را غیرعادی و معطوف به بحران و فاجعه تعبیر می‌کنند، بنابراین اگر محر کار اصلی کنش اصلاح‌طلبان همچنان سبک‌سهمی از قدرت رسمی چه از جانب هدایت‌هاست و چه از طریق برانگیختن افکار عمومی از راه رفتارهای تبلیغاتی و عامه‌پسند باشد، به گمانم سرنوشت غم‌انگیزی برای آنها رقم خواهد خورد.

چالش مقبولیت

روزنامه صبح‌توسرمقاله دیروز خود را بلندپروازی‌های اردوگان اختصاصا دادو نوشت:نوعثمانی برای وچه اشتراک تحلیل‌هاوبررسی‌های صاحبانظنران از رفتارها و مواضع رئیس‌جمهوری ترکیه است. رجب طیب اردوغان با بلندپروازی‌ها و تصمیمات متناقض، سیاست خارجی و داخلی ترکیه را در سال‌های اخیر تحت تأثیر قرار داده است؛ تأثیراتی که مردم این کشور را نیز در این روزهای نصب نگذاشته است. نقش آفرینی در اتفاقات اخیر در کشورها و همسنان و آذربایجان و لشکرکشی به سوریه با یک‌سوپو برخورد سخت‌با مخالفان داخلی از سوی دیگر، مردم این کشور را وادار به درخواست استعفا‌ی وی کرده است. برخورد وی با عثمانلن کاوالا» و پس از آن اترجاه ۱۰ اسفنج از ترکیه، عرصه اقتصادی را بر مردم این کشور تنگ‌تر کرد. کاهش ارزش لیر به مردم ترکیه ثابت کرده است که اردوغان علاوه بر اینکه امنیت کشورشان را به بازی گرفته است، منافع آنرا نیز به لیه بر تگاه برده است. ترند شدن «##اردوغان– استعفا»، رشدی‌سیاسیه‌بی‌اعتمادی‌عمومی‌ست‌به تصمیمات رئیس‌جمهوری‌ارانشان می‌دهد که دوست و دشمن ثابت ندارد و با رویکرد پایدار خود نه تنها نواستوست است رو‌باهای سلطان گونه خود را تحقق بخشد، بلکه از حل و فصل مشکلات داخلی نیز بی‌اذامند و با چالش مقبولیت مواجه شده است.

چهارشنبه ۵ آبان ۱۴۰۰ | ۲۰ ربيع‌الاول ۱۴۴۳

پایسته

سرورس سیاسی ۸۸۴۹۸۴۴۳

سردار جلالی در نشست خبری هفته پدافند غیرعامل:

قرارگاه دفاع مقابل ریز پرنده‌ها تشکیل داده‌ایم

به مناسبت هفته پدافند غیرعامل، سردار غلامرضا جلالی، رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور روز گذشته نشستتاری را برگزار کرد و در آن به ارزیابی حوزه اختیارات و وظایف این سازمان پرداخت و از فرصت‌ها و تهدیدات موجود در این رابطه سخن به میان آورد و درمورد تشکیل قرارگاه دفاع در برابر ریز پرنده‌ها نیز توضیحاتی ارائه داد. سردار جلالی از تهدیدات ترکیبی دشمنان نیز گفت و با تأکید بر اینکه هایستند هم‌زمان هم‌صهیونیستیتلاش‌های استراتژی‌ها و رژیم صهیونیستی تحت عنوانی مختلف برای بحث پدافند غیرعامل دارند. جلالی یکی از کارهای پدافند غیرعامل را رصد و پایش تهدیداتی دانست که در همه حوزه‌ها علیه کشور وجود دارد و با تأکید بر این موضوع گفت: در نگاه کلی ما دچار یک ترکیبی از صهیونیستی است. امروز آمریکا‌یی‌ها و اسرائیلی‌ها در ضعیف‌ترین حالت ممکن هستند و انسجام آنها به هم خورده که نشانه‌های آن شکست دولت ترامپ در امریکا و شکست دولت نتانیاهو در رژیم صهیونیستی است. امروز آسیب‌پذیرترین حوزه آمریکا و رژیم صهیونیستی در برابر ما قرار دارد. گذشته بیشتر حول تعریفی بود که وب‌سایت این سازمان ارائه داده است، مبنی بر اینکه «پدافند غیرعامل هر اقدام غیرمسئله‌انه‌ای است که موجب کاهش آسیب‌پذیری نیروی انسانی، ساختمان‌ها، تأسیسات، تجهیزات، اسناد و شریان‌های کشور در مقابل عملیات خصمانه و مخرب دشمن می‌شود.»

در ادامه تعریف مورد اشاره آمده است: هدف از اجرای طرح‌های پدافند غیرعامل کاستن از آسیب‌پذیری نیروی انسانی و تجهیزات حیاتی و حساس و مهم کشور به‌وسیلهٔ تجهیز، حفاظت و مخرب دشمن و استمرار فعالیت‌ها و خدمات زیربنایی و تأمین نیازهای حیاتی و تداوم اداره کشور در شرایط بحرانی ناشی از جنگ است. توجه به تعاریف مذکور و سخنان سردار جلالی در نشست روز گذشته می‌توان برآورد منصفانه‌ای از عملکرد این سازمان طی سال‌های اخیر به دست آورد.

در ابتدای نشست مذکور، سردار غلامرضا جلالی، رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور با تریک ایام هفته وحدت، اظهار داشت: در تقویم ملی کشورمون روز هشتم آبان به عنوان روز ملی پدافند

حضور دولت جدید گریبان اقتصاد ایران را گرفته‌است. اخیراً هم گزارش‌شی منتسب به بانک مرکزی منتشر شد که نشان می‌داد تورم در نیمه نخست سال ۱۴۰۰ به بیش از ۵۰درصد رسیده است. همچنین گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس حاکی از کسری بودجه حداقل ۴۰۰هزار میلیارد تومانی و عدم تکفای منابع که در روزهای پایانی حضور دولت دوازدهم، هزینه‌های جدیدی از جمله همسان‌سازی حقوق پازنشستگان و همچنین رتبه‌بندی معلمان آن هم در شرایط سخت کسری بودجه شدید به هزینه‌های جاری دولت اضافه شده است که همگی این شواهد حاکی از تحویل یک

غیرعامل نامگذاری شده است که در حقیقت سال‌روز تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور است. ما از اول انقلاب تا سال ۱۳۸۲ فاقد یک ساختار پدافند غیرعامل در کشور بودیم و تقریباً همه کشورهای دنیا ساختارهای مشابهی را البته تحت عناوین مختلف برای بحث پدافند غیرعامل دارند. جلالی یکی از کارهای پدافند غیرعامل را رصد و پایش تهدیداتی دانست که در همه حوزه‌ها علیه کشور وجود دارد و با تأکید بر این موضوع گفت: در نگاه کلی ما دچار یک ترکیبی از صهیونیستی است. امروز آمریکا‌یی‌ها و اسرائیلی‌ها در ضعیف‌ترین حالت ممکن هستند و انسجام آنها به هم خورده که نشانه‌های آن شکست دولت ترامپ در امریکا و شکست دولت نتانیاهو در رژیم صهیونیستی است. امروز آسیب‌پذیرترین حوزه آمریکا و رژیم صهیونیستی در برابر ما قرار دارد.

وی با بیان اینکه رژیم صهیونیستی در یک ماهه‌نگی کامل با امریکایی‌ها استراتژی فشار همه‌جانبه تا اسلحه جنگ را در پیش گرفته‌است، که موجب کاهش آسیب‌پذیری نیروی انسانی، ساختمان‌ها، تأسیسات، تجهیزات، اسناد و شریان‌های کشور در مقابل عملیات خصمانه و مخرب دشمن می‌شود.»

در ادامه تعریف مورد اشاره آمده است: هدف از اجرای طرح‌های پدافند غیرعامل کاستن از آسیب‌پذیری نیروی انسانی و تجهیزات حیاتی و حساس و مهم کشور به‌وسیلهٔ تجهیز، حفاظت و مخرب دشمن و استمرار فعالیت‌ها و خدمات زیربنایی و تأمین نیازهای حیاتی و تداوم اداره کشور در شرایط بحرانی ناشی از جنگ است.

توجه به تعاریف مذکور و سخنان سردار جلالی در نشست روز گذشته می‌توان برآورد منصفانه‌ای از عملکرد این سازمان طی سال‌های اخیر به دست آورد.

در ابتدای نشست مذکور، سردار غلامرضا جلالی، رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور با تریک ایام هفته وحدت، اظهار داشت: در تقویم ملی کشورمون روز هشتم آبان به عنوان روز ملی پدافند

روزنامه جوان | شماره ۶۳۳۲

گذشته نسبت به این موضوع واکنش نشان دادند. یکی از این آزمایشگاه‌ها در عراق است و می‌تواند تهدیدی برای ایران باشد.
■ **تهدیدزایی امریکا در حوزه فضایی**
وی تهدیدات حوزه فضایی را قابل وقوع می‌داند و رابطه این حوزه با ترورهای الکترونیکی را نیز اینگونه بیان می‌کند: در حوزه ماهواره‌ها نیز امریکایی‌ها با تشکیل منظومه‌های ماهواره‌ای مدار پایین در حال تهدیدزایی هستند و هیچ مجوزی بر آنها وجود ندارد، این اقدام موجب اشراف اطلاعاتی و ارتباطاتی می‌شود و زمینه‌ساز وقوع ترورهای الکترونیکی همچون ترور شهید فخری‌زاده خواهد شد.

رئیس سازمان پدافند غیرعامل گفت: ما نیازمند راهبرد جامع، مدرن و نوین پدافند غیرعامل هستیم. تدوین استراتژی عمیق و لایه‌به‌لایه مهم است که ما در این باره اقدام کرده‌ایم. برنامه‌های توسعه‌ای کشور باید مبتنی بر رویکرد دفاعی هوشمند و وزن دفاع غیرعامل باشد. سردار جلالی در ادامه بیان داشت: وقتی کشور در برابر تهدید قرار می‌گیرد، باید راهبرد جامع داشته باشیم. در گذشته راهبرد تنها دفاع نظامی بود، اما اکنون ترکیبی از دفاع نظامی و غیرنظامی است. کشور باید یکپارچه در برابر تهدیدات آماده باشد که در این راستا آزمایش‌های بسیاری انجام گرفته با اجرای آن برنامه‌ریزی شده است. وی در خصوص ایمنی و پدافند شیمیایی با توجه به توسعه صنعت نفت و گاز خاطرنشان کرد: لازم‌است زیرساخت‌ها و نظامات ایمنی ایجاد شود تا خطرات در این حوزه متوجه مردم نشود که الحمدلله تاکنون اقدامات خوبی انجام گرفته است. برای شاره‌نیز پدافند نیروی هوایی کشور، در این حوزه کار در دست‌انداز است.

به گزارش فارس، وی در ادامه به بحران کرونا و رابطه آن با پدافند غیرعامل اشاره کرد و گفت: در حوزه پدافند زیستی به رغم اینکه قرارگاه پدافند زیستی کشور سال‌ها در این حوزه کار کرده بود، اما با شروع بحران کرونا، این ساختار توسط دولت گذشته نادیده گرفته شد و شاهد تزلزل و تناقض در تصمیم‌گیری‌های آن در زمان شیوع کرونا بود. وی ادامه داد: در سه‌ماه اول شیوع ویروس کرونا نظریته توسط وزیر پیشین مورد تمسخر قرار گرفت. ما تأکید داشتیم که تجربه نباید‌هاشمحور و نه در مان‌محور است، اما توجه نشد. امید است در دولت سیزدهم با رویکرد انقلابی، اقدامات جدی در حوزه پدافند غیرعامل انجام بگیرد و تاکنون در تعامل با دستگاه‌های اجرایی اقدامات خوبی برای پیش‌گیری از بروز شیوع ویروس کرونا انجام شده است.

■ **قرارگاه دفاع در برابر ریز پرنده‌ها**
تشکیل قرارگاه دفاع در برابر ریز پرنده موضوع دیگری بود که سردار جلالی در ادامه سخنان خود به آن اشاره و ضرورت تشکیل آن را اینگونه ارزیابی کرد: با هماهنگی شورای امنیت کشور قرارگاه دفاع در برابر ریز پرنده‌ها تشکیل شده و در اماکن حساس کشور تجهیزات الکترونیکی فشرذپرنده را که عمدتاً ساخت وزارت دفاع و شرکت‌های دانش‌نیان است، نصب و فعال کرده‌ایم. رئیس سازمان پدافند غیرعامل همچنین در ادامه عنوان کرد: امریکا در حدود ۵۰کشور آزمایشگاه بیولوژیک دارد که سازمان‌های جهانی بر آن نظارت ندارند و فعالیت‌هایشان مشکوک است. روسیه و چین نیز در هفته

این حوزه مقاومت می‌گردد. در حوزه تهدیدات سایبری، رسماً انکار جنگ سایبری را داشتند که منجر به آسیب به کشور شد. واگذاری زیرساخت‌های ارتباطی به شبکه‌های اجتماعی خارجی و رهاکردن صنیات از افکار عمومی مردم از جمله آسیب‌هایی بود که دولت دوازدهم به کشور وارد کرد. به گزارش فارس، وی در ادامه به بحران کرونا و رابطه آن با پدافند غیرعامل اشاره کرد و گفت: در حوزه پدافند زیستی به رغم اینکه قرارگاه پدافند زیستی کشور سال‌ها در این حوزه کار کرده بود، اما با شروع بحران کرونا، این ساختار توسط دولت گذشته نادیده گرفته شد و شاهد تزلزل و تناقض در تصمیم‌گیری‌های آن در زمان شیوع کرونا بود. وی ادامه داد: در سه‌ماه اول شیوع ویروس کرونا نظریته توسط وزیر پیشین مورد تمسخر قرار گرفت. ما تأکید داشتیم که تجربه نباید‌هاشمحور و نه در مان‌محور است، اما توجه نشد. امید است در دولت سیزدهم با رویکرد انقلابی، اقدامات جدی در حوزه پدافند غیرعامل انجام بگیرد و تاکنون در تعامل با دستگاه‌های اجرایی اقدامات خوبی برای پیش‌گیری از بروز شیوع ویروس کرونا انجام شده است.

■ **قرارگاه دفاع در برابر ریز پرنده‌ها**
تشکیل قرارگاه دفاع در برابر ریز پرنده موضوع دیگری بود که سردار جلالی در ادامه سخنان خود به آن اشاره و ضرورت تشکیل آن را اینگونه ارزیابی کرد: با هماهنگی شورای امنیت کشور قرارگاه دفاع در برابر ریز پرنده‌ها تشکیل شده و در اماکن حساس کشور تجهیزات الکترونیکی فشرذپرنده را که عمدتاً ساخت وزارت دفاع و شرکت‌های دانش‌نیان است، نصب و فعال کرده‌ایم. رئیس سازمان پدافند غیرعامل همچنین در ادامه عنوان کرد: امریکا در حدود ۵۰کشور آزمایشگاه بیولوژیک دارد که سازمان‌های جهانی بر آن نظارت ندارند و فعالیت‌هایشان مشکوک است. روسیه و چین نیز در هفته

اعتراف بی‌سابقه روحانی در مرداد ۱۴۰۰: همه موجودی خزانه تخلیه شده است

بر اساس نامه‌ای که خیرگزاری تسنیم به آن دست یافته، حسن روحانی رئیس‌جمهوری سابق، مردادماه اسماال رسماً اعلام کرده «همه موجودی خزانه تخلیه شده است.» به گزارش تسنیم، دولت سیزدهم در شرایط بسیار نامطلوب اقتصادی رسماً حدماتی پذیرفت که کشور را در دست گرفته است و شواهد و قرائن گسری بودجه، تورم و رکود اقتصادی از جمله میراث‌های شومی است که در چند ماه نخست حضور دولت جدید گریبان اقتصاد ایران را گرفته‌است.

اخیراً هم گزارش‌شی منتسب به بانک مرکزی منتشر شد که نشان می‌داد تورم در نیمه نخست سال ۱۴۰۰ به بیش از ۵۰درصد رسیده است. همچنین گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس حاکی از کسری بودجه حداقل ۴۰۰هزار میلیارد تومانی و عدم تکفای منابع که در روزهای پایانی حضور دولت دوازدهم، هزینه‌های جدیدی از جمله همسان‌سازی حقوق پازنشستگان و همچنین رتبه‌بندی معلمان آن هم در شرایط سخت کسری بودجه شدید به هزینه‌های جاری دولت اضافه شده است که همگی این شواهد حاکی از تحویل یک

خزانه خالی به دولت سیزدهم بود، هر چند سند رسمی برای اثبات آن وجود نداشت. اما… بر اساس سندی که نشان می‌دهد محمود واعظی، رئیس دفتر رئیس‌جمهور در تاریخ ۹ مرداد ۱۴۰۰ طی نامه‌ای به نوبخت، رئیس سازمان برنامه و بودجه می‌بوسد: نامه شماره ۱۹۴۶۵۲ مورخ ۱۴۰۴/۲۸-۱۰ جناب عالی با موضوع درخواست «پرداخت مبلغ مورد

■ **پاسخ نوبخت**
محمدباقر نوبخت، معاون رئیس‌جمهور پیشین

پایسته

مصطفی غفاری

حکمرانی منظم

طسی یادداشتی در تاریخ ۲۴مهرماه در روزنامه جوان با عنوان «نگاهی عمیق‌تر به سفرهای استانی» بیان شد که ساختار دستگاه اداری فعلی کشور، با وجود گسترده‌گی و دارا بودن قابلیت‌های زیاد، همچنان دچار ضعف‌ها، نارسایی‌ها و اشکالات متعددی نیز بوده که نیازمند بازسازی و به‌روزآوری است اما اینکه چه تغییراتی و در کدام بخش‌های سیستم می‌تواند بیشترین بازدهی را ایجاد کند، همواره مورد بحث میان منتقدان و کارشناسان این حوزه بوده است. در اینجا قصد پرداخت به مباحث عملکردی و تاکتیکی سیستم نیست بلکه به برخی شخاص‌های کلان که یک سیستم عادی را با یک سیستم متعالی مردم‌پسند تبدیل می‌کند، اشاره خواهد شد.

از سال ۱۹۲۲ که ماکس وبر در کتاب «اقتصاد و جامعه» به شرح و تدوین دیوان‌سالاری به عنوان روش ایده‌آل اداره سازمان پرداخت تا امروز، دیدگاه‌های مختلفی در رد و تأیید و تکمیل این نظریه ارائه گردیده است اما واقعیت این است که حکومتداری، نیازمند یک برنامه دقیق و منظم در همه عرصه‌هاست و بی‌برنامگی در اداره، جز ناکارآمدی نتیجه دیگری نخواهد داشت.

«نظم»، این واژه سساده ولی بر معنا که اگر در کارها به آن توجه شود، موجبات پیشرفت و به ثمر رسیدن امور فراهم خواهد شد. انقدر بااهمیت است که امیرالمؤمنین(ع) در آخرین لحظات حیات مبارکشان، فرزندانش، خانواده و هر کسی را که این وصیت به او خواهد رسید به رعایت تقوا و «نظم» دعوت فرمودند، لذا وجود نظم در دشوارترین و چالش‌برانگیزترین کارها یعنی حکومتداری نیز باعث کارآمدی، رشد و به ثمر رسیدن امور خواهد شد، اما نظم در حکمرانی به چه معناست؟ اساساً چگونه می‌توان ساختار کلان یک حکومت را به سمت منظم‌تر شدن هدایت کرد؟ چگونه می‌توان باوجود بی‌نظمی به ساختار، به سمت سیستم ایده‌آل حرکت کرد؟ به صورت کلی وجود ساختار، فرآیند و تدوین مجموعه قوانین مدون، منطقی و مبتنی بر شرایط روز، به عنوان مجموعه‌ای از ابزارهای اداره، برای جاری‌سازی نظم در کلیت ساختار حکومتی باری گر خواهند بود، بنابراین دیوان‌سالاری (به عنوان ابزار) می‌تواند مارا در اداره کشور و بسط حکمرانی موردنظر باری کند، البته ممکن است در استفاده از دیوان‌سالاری (مانند هر ابزار دیگری) هم افراط شود، هم تقریف، بنابراین بوروکراسی می‌تواند هم آسیب‌زننده باشد و هم کمک‌کننده.

اما چرا در ایران، با وجود دستگاه عظیم و عریض‌برور کراسی اداری، همچنان مشکلات بسیار زیادی پابرجاست؟ مشکلات عدیده و عمیقی مانند نبود شفافیت مالی و اداری و یا نبود نرخ فساد اداری، نگاه رعیت‌گونه به رباب‌رجوع (به نجوی که از کلمه رباب رجوع فقط یک لفظ باقی مانده)، پاسکاری شدن کارها و سرعت ندادن اجرای فرآیندها (قانون پارکینسون)، بهانه‌داندی و خلاصیت و به مسلخ رفتن ایده‌ها و بسیاری مشکلات دیگر که همه‌مان با شنیده یا با آن برخورد داشته‌ایم.

با توجه به روحیجات، لزوم اصلاح و به‌روزرسانی ساختار آشکار تر شده است اما باید توجه داشت که اصلاح ساختار، یک عمل نیست بلکه یک مجموعه‌ای از اعمال به هم پیوسته است. همچنین اصلاح ساختار، یک فرآیند نامبر است که نیاز به صبوری، پیوستگی و یکپگر ی دارد، نکته مهم دیگر اینکه ساختار دیوان‌سالاری کشور به منزله یک پیکره واحد بوده و تفکیک کردن این‌همه منطقی است، یعنی به عنوان مثال نمی‌توان ساختار حقوقی را از ساختار سیاسی یا اقتصادی جدا کرد، زیرا تمام ساختار به صورت یک شبکه واحد باهم در ارتباط بوده است و فرقی هم اگر مثلاً وجود یک کارپازل ساختار اصلاح شود، به دلیل روابط گسسته‌گی و معلولی که با سایر ساختارها دارد، به‌زودی به حالت اول باز خواهد شد.

بنابراین متحول و منظم کردن ساختار بیچار بوروکراسی کشور، عامل پیشرفت و بهبود خواهد بود اما منظم کردن ساختار حکمرانی به چه معناست؟ اینجا منظور ما از نظم، سر سامت آمدن و رفتن کارمندان نیست (البته اینکه باشد، اما این مورد تنها بخش بسیار کوچکی است) این مسئله اقتدر مهم است که رهبر معظم انقلاب در سال ۱۳۶۹ تأکید زیادی بر «تحول درونی و اصلاح» داشته‌اند و سال‌های ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ ارسال خدمتگزاران» و «پاسخگویی» نام نهادند. در ادامه با نگاهی تطبیقی به سیره اولیای(ع) خصوصاً امیرالمؤمنین(ع) به عنوان الگوی مستطری، معلولی تعدادی از مهم‌ترین منظم‌های حکومت منظم بیان خواهد گردید.

در یک حکومت منظم، عدالت، محصور امور است و رعایت عدالت سر لوجه هم کارهاست. به هیچ کس ظلم نمی‌شود و متقابلاً نیز هیچ کس ظلم را تساب نمی‌آورد و افسراد و وظایف در جای درست خودشان هستند. به فرموده امام علی(ع) «عدل آن است که هر چیزی را در سر جای خودش قرار می‌دهد.»

در یک حکومت منظم، شایستگی کانون توجهند نه دوستان، نزدیکان، اعضای خانواده و فامیل‌های نسبی و سببی. در حقیقت شایستگی افراد مورد توجه می‌باشد نه میزان روابط و ارتباطات آنان. به بیان دیگر مجموع تخصص و تمهید افراد، میزان شایستگی آنان را مشخص می‌کند. به فرموده امیرالمؤمنین(ع) «آن کس که از عهده‌آمور به درستی برآید، شایستگی ولایت و رهبری را دارد.» همچنین ایشان در عهد معروف خود خطاب به مالک اشتر می‌فرمایند: «باید برادری هر کدام از کارهایت یک رئیس انتخاب کنی؛ رئیس که کارهای مهم او مانع‌ول مغلوب نسازد و کثرت کارها راو برایشان خسته نکند. این بیان، نشان‌دهنده رعایت شایسته‌سالاری و همچنین عدالت در انتخاب‌ها و انتصاب‌ها و ساختارمندی در امور است.

همان‌طور که قبل‌تر اشاره شد، یکی از مشکلات مهم در ساختار دیوان‌سالای فعلی کشور، پاسکاری شدن کارها و عدم پاسخگویی است. در یک حکومت منظم، محدوده کارها و حیطه وظایف افراد و تفویض امور مشخص بوده و پاسخگویی نیز مطابق آن خواهد بود، لذا ارزیابی عملکرد نیز در دسترس‌تر و منطقی‌تر خواهد بود. به فرموده امیرالمؤمنین(ع) خطاب به مالک اشتر: «برای هر یک از خدمتگزارانت کاری ویژه تعیین کن که بتوانی از او بازخواست کنی.»

در یک حکومت منظم، ساختارها، امور و کار گزاران حکومت تنها نبوده و همواره مورد نظارت و ارزیابی قرار می‌گیرند. بی‌نظرتی و عدم پاسخگویی، خود عامل فساد در کارهاست. اینکه افراد خود را همواره در اتاق شیشه‌ای ببینند، باعث خواهد شد که کارها، درست و با فساد کمتر انجام شود، البته این نظارت و کنترل کنندگان، باید دارای کمتری یاقی بمانند. برابری برای این منظور ردیفی مختص طرح‌های اولویت‌دار نزد خزانه در نظر گرفته شد. مقرر شده بود پس از تأیید اولویت طرح‌ها از سوی دستگاه مربوطه و با توافق رئیس‌جمهور، از محل این ردیف، بودجه لازم تخصیص یابد.

نوبخت با اشاره به اینکه موجودی این ردیف اوایل مرداد ماه به اتمام رسیده بود، ادامه داد: آقای رئیس‌جمهور در پاسخ به درخواست تخصیص بودجه برای تکمیل و بهره‌برداری از پروژه آبیک، مرقوم فرمودند که موجودی این ردیف به پایان رسیده است.

رئیس پیشین سازمان برنامه و بودجه کشور با تأکید بر اینکه خزانه در پایان دولت دوازدهم خالی نبوده است، یادآور شد: خزانه ورودی مستمر دارد و هر روز در آن مبلغی جمع می‌شود. این بدان معناست که خزانه هیچ وقت خالی نمی‌شود، حتی اگر چنین ادعای محالی صحت داشت، پس چطور طی سه ماه گذشته حقوق‌ها از سوی دولت جدید پرداخت شده‌است؟

واضح است که برای یک حکومت متعالی و اسلامی، شاخص‌های مهم دیگری نیز وجود دارد که به دلیل اختصار، مجال پرداختن به آنها در اینجا فراهم نشده که آن‌شاهه‌اند در فرصت دیگری به آنها خواهیم پرداخت. در پایان، علاقه دارم با بازخوانی چند جمله از رهبر معظم انقلاب که در سال ۱۳۹۸ در دیدار مسئولان دولتی با شجاعت در این قضیه وارد بشوند، شده‌نیست، مطلب را به پایان برسانم: «به نظر می‌رسد که می‌توانیم در زمینه اصلاح ساختارها در این برهه کار کنیم. یک مقداری احتیاج دارد به مدیریت شجاعانه، که مقدار مسئولان دولتی با شجاعت در این قضیه وارد بشوند، ملاحظه غیروظیفه و غیرقانون و غیر مصلحت کشور را نکنند. من اینجا یادداشت کرده‌ام: (مدیریت شجاعانه، امیدوارانه، جهادی، با اشراف میدانی بر مشکلات – خیلی از مشکلات را اتاق اداره و مدیریت و پشت میز نمی‌شود فهمید، باید رفت در صحنه، در عرصه، تا مشکلات را بتوان لمس کرد– عدم انفعال در برابر دشمن، شرطی نکردن اقتصاد کشور به تصمیم این و آن)، یکی از مسائل مهم این است.»